

Dopunite naslov svoga rada
Dopunite autore rada

6. januar 2026.

Sadržaj

1 Uputstva	2
2 Recenzent — ocena:	3
2.1 O čemu rad govori?	3
2.2 Krupne primedbe i sugestije	3
2.3 Sitne primedbe	4
2.4 Provera sadržajnosti i forme seminarskog rada	4
2.5 Ocenite sebe	5
3 Recenzent — ocena:	6
3.1 O čemu rad govori?	6
3.2 Krupne primedbe i sugestije	6
3.3 Sitne primedbe	7
3.4 Provera sadržajnosti i forme seminarskog rada	7
3.5 Ocenite sebe	8
4 Recenzent — ocena:	9
4.1 O čemu rad govori?	9
4.2 Krupne primedbe i sugestije	9
4.3 Sitne primedbe	9
4.4 Provera sadržajnosti i forme seminarskog rada	10
4.5 Ocenite sebe	11
5 Dodatne izmene	12

Glava 1

Uputstva

Prilikom predavanja odgovora na recenziju, obrišite ovo poglavlje.

Neophodno je odgovoriti na sve zamerke koje su navedene u okviru recenzija. Svaki odgovor pišete u okviru okruženja \odgovor, [kako bi vaši odgovori bili lakše uočljivi](#).

1. Odgovor treba da sadrži na koji način ste izmenili rad da bi adresirali problem koji je recenzent naveo. Na primer, to može biti neka dodata rečenica ili dodat pasus. Ukoliko je u pitanju kraći tekst onda ga možete navesti direktno u ovom dokumentu, ukoliko je u pitanju duži tekst, onda navedete samo na kojoj strani i gde tačno se taj novi tekst nalazi. Ukoliko je izmenjeno ime nekog poglavlja, navedite na koji način je izmenjeno, i slično, u zavisnosti od izmena koje ste napravili.
2. Ukoliko ništa niste izmenili povodom neke zamerke, detaljno obrazložite zašto zahtev recenzenta nije uvažen.
3. Ukoliko ste napravili i neke izmene koje recenzenti nisu tražili, njih navedite u poslednjem poglavlju tj u poglavlju Dodatne izmene.

Za svakog recenzenta dodajte ocenu od 1 do 5 koja označava koliko vam je recenzija bila korisna, odnosno koliko vam je pomogla da unapredite rad. Ocena 1 označava da vam recenzija nije bila korisna, ocena 5 označava da vam je recenzija bila veoma korisna.

NAPOMENA: Recenzije ce biti ocenjene nezavisno od vaših ocena. Na osnovu recenzije ja znam da li je ona korisna ili ne, pa na taj način vama idu negativni poeni ukoliko kažete da je korisno nešto što nije korisno. Vašim kolegama šteti da kažete da im je recenzija korisna jer će misliti da su je dobro uradili, iako to zapravo nisu. Isto važi i na drugu stranu, tj nemojte reći da nije korisno ono što jeste korisno. Prema tome, trudite se da budete objektivni.

Glava 2

Recenzent — ocena:

2.1 O čemu rad govori?

Rad analizira upoznatost studenata informatike sa etičkim dilemama pri primeni AI alata, kao što su problem odgovornosti pri greškama izazvanim, pristrasnosti, transparentnosti, pravnih regulacija, autorskih prava i ekoloških problema koje upotreba AI-a izaziva.

2.2 Krupne primedbe i sugestije

Deo rada koji se bavi transparentnošću AI sistema ostaje delimično nedovršen, jer se analiza u velikoj meri oslanja na kvantitativno navođenje broja organizacija koje poseduju etičke smernice o transparentnosti, dok izostaje detaljnije razmatranje sadržaja i praktične primene tih smernica. Nedostaje opis konkretnih zahteva koje smernice postavljaju, kao i pojašnjenje kako se one sprovode, što ostavlja utisak da poglavlje nije u potpunosti zaokruženo. Iako rad korektno uvodi pojmove transparentnosti i objašnjivosti AI sistema, razlika između ova dva pojma nije dovoljno jasno i eksplicitno razgraničena.

U delu Etički dizajn i razvoj AI sistema, u poslednjem pasusu korišćen je izraz "postojeći faktori", ali nije jasno na koje konkretne faktore se misli, s obzirom na to da se faktori pomenuti u radu koji se citira razlikuju od faktora koji su opisani u prethodnom tekstu. Čitaocu nije jasno na šta se statistika (66% ispitanika) odnosi. Bilo bi korisno da autor precizno navede i objasni koje faktore podrazumeva, kako bi kontekst rezultata iz citiranog rada bio jasniji.

Poglavlje o društvenom uticaju AI tehnologija ostavlja utisak nedovoljno jasno definisanog i nepreciznog. Nije objašnjeno o kojim algoritmima pretrage se radi – da li se misli na pretraživače interneta, algoritme društvenih mreža, preporučivače sadržaja ili neku drugu vrstu sistema. Iako se može pretpostaviti da se radi o algoritmima preporučivanja sadržaja na društvenim mrežama, kao sugestija preporučuje se da autor eksplicitno navede o kojim algoritmima je reč, kako bi čitaocu bilo jasno i olakšalo interpretaciju rezultata. Takođe, termin „dublje podele u društvu“ nije konkretizovan, pa čitaocu nije jasno koje vrste polarizacije su u pitanju (politička, ekonomska, društvena, kulturna).

Kao moguću nadogradnju rada, preporučuje se da se analiza stavova ispitanika po nivou iskustva proširi i na poglavlje koje se bavi poznavanjem etičkih

izazova, s obzirom na to da slična analiza već postoji u poglavlju o autorskim pravima.

2.3 Sitne primedbe

U radu su uočene pojedine štamparske i pravopisne greške na više mesta. U uvodnom delu javlja se greška u pisanju reči „značajano“ umesto „značajno“. U poglavlju 2.6 Ekološke dileme prisutne su greške „računarkse resurse“ umesto „računarske resurse“ i „ekvivalento emisiji“ umesto „ekvivalentno emisiji“. U poglavljima 3.4 i 3.8 javljaju se štamparske greške poput „odgovorima“ umesto „odgovorima“ i „ipitanika“ umesto „ispitanika“, dok se u poglavlju 3.7 Ekološka svest pojavljuje oblik „izjanisli“ umesto „izjasnili“. U poglavlju 3.10 Stavovi o privatnosti uočen je pogrešan oblik „prisatanak“ umesto „pristanak“. Takođe, uočena je terminološka nedoslednost u navođenju evropskog pravnog okvira za veštačku inteligenciju, gde se koristi oblik „AI Act-a“. Preporučuje se prevođenje naziva zakona na srpski jezik (npr. Akt o veštačkoj inteligenciji).

2.4 Provera sadržajnosti i forme seminarskog rada

1. Da li rad dobro odgovara na zadatak temu?
Da. Rad jasno i precizno obrađuje ključne etičke dileme koje primena AI alata donosi, uključujući pitanja odgovornosti, pristrasnosti, transparentnosti, autorskih prava, pravnih regulacija i ekoloških izazova.
2. Da li je nešto važno propušteno?
U radu su obrađene sve glavne etičke dileme, ali bi bilo korisno dodatno produbiti određene aspekte kako bi analiza bila sveobuhvatnija. Konkretno, rad bi mogao detaljnije razjasniti razliku između transparentnosti i objektivnosti AI sistema i praktičnu primenu smernica, kao i proširiti analizu stavova ispitanika po nivou iskustva u poglavlje koje se bavi poznavanjem etičkih izazova.
3. Da li ima suštinskih grešaka i propusta?
Rad ne sadrži suštinske greške, ali postoje problemi u jasnoći i preciznosti izraza. Pojedini termini, kao što su „postojeći faktori“ i „dublje podele u društvu“, ostavljaju prostor za konfuziju, dok u nekim delovima nedostaje kvalitativna analiza podataka.
4. Da li je naslov rada dobro izabran?
Da, naslov jasno opisuje o čemu rad govori.
5. Da li sažetak sadrži prave podatke o radu?
Da, sažetak ukratko opisuje ciljeve rada, metodologiju i ključne rezultate ankete, dajući precizan pregled sadržaja rada.
6. Da li je rad lak-težak za čitanje?
Rad je lak za čitanje, pasusi su velikoj meri jasni i precizni.

7. Da li je za razumevanje teksta potrebno predznanje i u kolikoj meri?
Da, neophodno je osnovno predznanje iz oblasti AI tehnologija, kao i osnovno razumevanje etike u tehnologiji, kako bi se mogli pratiti koncepti poput objašnjivosti, pristrasnosti i etičkog dizajna.
8. Da li je u radu navedena odgovarajuća literatura?
Da, literatura je relevantna i uključuje studije i izvore koji se odnose na etičke aspekte AI.
9. Da li su u radu reference korektno navedene?
Da, svi citati su pravilno referencirani, a literatura je jasno povezana sa tekstom i odgovara temama koje se obrađuju u radu.
10. Da li je struktura rada adekvatna?
Da, rad je logički strukturiran, sa poglavljima koja prate uvod, teorijski okvir, analizu ankete i zaključke.
11. Da li rad sadrži sve elemente propisane uslovom seminarskog rada (slike, tabele, broj strana...)?
Da, rad sadrži sve propisane elemente i prati zadataku strukturu.
12. Da li su slike i tabele funkcionalne i adekvatne?
Da, slike i tabele su funkcionalne i doprinose boljem vizuelnom prikazivanju podataka.

2.5 Ocenite sebe

Smatram sebe veoma upućenom osobom u oblast koju recenziram. Kao student informatike, posedujem dobro razumevanje AI alata i tehnologij. Upravo zbog tog tehničkog znanja, prirodno pokazujem posebno interesovanje za diskusije o etičkim dilemama i društvenim implikacijama razvoja i primene veštačke inteligencije.

Glava 3

Recenzent — ocena:

3.1 O čemu rad govori?

Rad se bavi analizom percepcije etičkih dilema koje nastaju usled sve šire primene sistema veštačke inteligencije, sa posebnim fokusom na stavove studenata informatike. Kroz anketno istraživanje autori ispituju nivo informisanosti i zabrinutosti ispitanika u vezi sa ključnim pitanjima kao što su privatnost podataka, odgovornost za odluke koje donose AI sistemi, pristrasnost algoritama, transparentnost i objašnjivost modela, autorska prava, kao i ekološki aspekti upotrebe savremenih AI tehnologija. Pored empirijskog dela, rad sadrži i teorijski pregled relevantnih etičkih pitanja, uz tumačenje i povezivanje dobijenih rezultata sa postojećim saznanjima iz literature.

3.2 Krupne primedbe i sugestije

1) Preciznije definisanje pojma etičkih dilema. Rad jasno identifikuje niz problema i izazova koji prate primenu AI sistema, ali bi u uvodnom delu mogao dodatno razjasniti šta se tačno podrazumeva pod pojmom „etička dilema“. Eksplicitno razgraničenje normativnih pitanja (šta je etički prihvatljivo) od opštih rizika i tehničkih ograničenja sistema doprinelo bi većoj konceptualnoj jasnoći i teorijskoj utemeljenosti rada.

2) Metodologija ankete i opis instrumenta. Autori navode osnovne informacije o sprovedenoj anketi, uključujući broj ispitanika i korišćenu Likertovu skalu, što predstavlja dobru polaznu osnovu za razumevanje rezultata. Ipak, metodološki deo bi bio potpuniji ukoliko bi se detaljnije opisao način uzorkovanja, struktura i formulacija anketnih pitanja, kao i eventualne mere za proveru pouzdanosti instrumenta. Ovakva dopuna bi dodatno ojačala validnost interpretacije rezultata, naročito imajući u vidu relativno mali uzorak.

3) Interpretacija rezultata i granice generalizacije. Rezultati ankete pružaju interesantan uvid u stavove ispitanika i ukazuju na teme koje studenti prepoznaju kao posebno problematične. Ipak, pojedine zaključke bilo bi korisno formulisati opreznije, uz jasnije naglašavanje da se odnose na konkretan uzorak. Dodatna diskusija o jačini uočenih trendova ili kraći osvrt na statistička ograničenja doprineli bi većoj ubedljivosti analize.

4) Povezivanje etičkih pitanja sa tehničkim aspektima AI sistema.

Teorijski deo rada obuhvata relevantne etičke teme, ali bi rad dobio na snazi ukoliko bi se one još jasnije povezale sa konkretnim tehničkim mehanizmima funkcionisanja AI sistema. Na primer, dodatno objašnjenje kako pristrasnost nastaje u fazi prikupljanja podataka ili treniranja modela, ili kako se problemi transparentnosti manifestuju u složenim modelima, doprinelo bi dubljem razumevanju etičkih dilema.

5) **Pravni i regulatorni okvir.** Pregled postojećih regulativa predstavlja važan deo rada, ali bi jasnija sistematizacija pravnih aspekata (npr. razdvajanje pitanja zaštite podataka, odgovornosti i klasifikacije AI sistema prema riziku) dodatno povećala praktičnu vrednost ovog segmenta i olakšala čitaocu snalaženje u kompleksnom regulatornom okruženju.

3.3 Sitne primedbe

- **Terminologija:** U radu se koriste i srpski i engleski termini, što je uobičajeno u oblasti veštačke inteligencije. Radi veće stilske doslednosti, moglo bi se razmotriti doslednije zadržavanje jedne terminološke varijante nakon prvog uvođenja pojma.
- **Stil izražavanja:** Pojedine rečenice su relativno duže i složenije, pa bi njihovo blago skraćivanje ili razdvajanje moglo dodatno poboljšati čitljivost teksta.
- **Grafički prikazi:** Grafici i tabele su pregledni i informativni, ali bi dosledno navođenje apsolutnih vrednosti uz procenete dodatno olakšalo interpretaciju rezultata, naročito s obzirom na veličinu uzorka.

3.4 Provera sadržajnosti i forme seminarskog rada

1. Da li rad dobro odgovara na zadatu temu?
Da. Rad je u potpunosti usmeren na analizu percepcije etičkih dilema u primeni AI sistema i dosledno ostaje u okviru zadate teme, povezujući teorijski deo sa empirijskim rezultatima ankete.
2. Da li je nešto važno propušteno?
Rad obrađuje glavne aspekte teme, ali bi dodatni metodološki detalji o anketi i jasnije poređenje rezultata sa relevantnom literaturom još više doprineli njegovoj zaokruženosti i analitičkoj dubini.
3. Da li ima suštinskih grešaka i propusta?
Ne u smislu pogrešnih ili netačnih tvrdnji, ali postoje metodološka ograničenja koja treba imati u vidu prilikom tumačenja rezultata, pre svega u pogledu veličine i strukture uzorka.

4. Da li je naslov rada dobro izabran?
Da. Naslov je jasan i precizno odražava sadržaj rada, naglašavajući fokus na percepciji etičkih dilema u kontekstu primene AI sistema.
5. Da li sažetak sadrži prave podatke o radu?
Da. Sažetak verno prikazuje ciljeve rada, korišćenu metodologiju i osnovne nalaze, što čitaocu omogućava dobar uvid u sadržaj rada.
6. Da li je rad lak-težak za čitanje?
Rad je uglavnom lak za čitanje i praćenje, uz povremene delove koji zahtevaju veću pažnju zbog složenijih rečenica i apstraktnijih pojmova.
7. Da li je za razumevanje teksta potrebno predznanje i u kolikoj meri?
Potrebno je osnovno predznanje iz oblasti informatike i veštačke inteligencije, dok naprednije tehničko znanje nije neophodno za razumevanje glavnih zaključaka rada.
8. Da li je u radu navedena odgovarajuća literatura?
Da. Literatura je relevantna i obuhvata ključne teme vezane za etiku i primenu AI sistema, uz mogućnost njenog dodatnog proširenja savremenijim i tehnički orijentisanim izvorima.
9. Da li su u radu reference korektno navedene?
Uglavnom da. Reference su navedene korektno, uz manji prostor za ujednačavanje stila citiranja.
10. Da li je struktura rada adekvatna?
Da. Struktura rada je jasna i logična, sa preglednim rasporedom poglavlja koji olakšava praćenje izloženog gradiva.
11. Da li rad sadrži sve elemente propisane uslovom seminarskog rada?
Na osnovu dostupnog sadržaja, rad sadrži sve osnovne elemente propisane uslovima seminarskog rada.
12. Da li su slike i tabele funkcionalne i adekvatne?
Da. Slike i tabele su funkcionalne i doprinose razumevanju rezultata, uz manji prostor za dodatno unapređenje u načinu prikaza podataka.

3.5 Ocenite sebe

Smatram da sam veoma upućen u oblast koju rad obrađuje. Imam formalno obrazovanje iz informatike, kao i dodatna znanja iz oblasti veštačke inteligencije i mašinskog učenja stečena kroz akademske predmete i specijalizovane kurseve, što mi omogućava sagledavanje tehničkih i etičkih aspekata teme.

Glava 4

Recenzent — ocena:

4.1 O čemu rad govori?

Rad se bavi ispitivanjem stepena poznavanja i razumevanja etičkih pitanja vezanih za upotrebu AI alata među studentima informatike. Analizirani su stavovi o privatnosti, transparentnosti, odgovornosti, pristrasnosti, ekološkim aspektima, regulativama i autorskim pravima. Rezultati pokazuju da su studenti najviše zabrinuti za privatnost i odgovornost.

4.2 Krupne primedbe i sugestije

Smatram da bi u radu trebalo staviti veći akcenat na analizu povezanosti tehničkog iskustva i nivoa studija sa stavovima o etičkim pitanjima, kao što je to urađeno po pitanju problema autorskih prava. Takva analiza bi omogućila dublji uvid u to u kojoj meri se etičke dileme razmatraju u akademskom i profesionalnom okruženju.

Dodatna zamerka odnosi se na poglavlje 3.9, u kome nije dovoljno precizno objašnjeno na koji način algoritmi pretrage utiču na društvo, odnosno kako i zašto doprinose produbljivanju društvenih podela i kako se taj uticaj povezuje sa temom rada.

Takođe, u poglavlju 3.4 (Stavovi o transparentnosti) navodi se da se otvoreni odgovori ispitanika o najvećem etičkom riziku AI tehnologija odnose na transparentnost, iako se u samim odgovorima zapravo govori o zloupotrebi i neovlašćenom korišćenju ličnih podataka. Kako se kroz rad transparentnost i privatnost tretiraju kao odvojeni etički aspekti, smatram da bi ove odgovore bilo prikladnije razmatrati u poglavlju 3.10 (Stavovi o privatnosti).

Na kraju, nedostatak rada predstavlja izostanak diskusije o ograničenjima ankete. Ta diskusija bi dodatno doprinela objektivnijem tumačenju dobijenih rezultata.

4.3 Sitne primedbe

Na nekoliko mesta u radu prisutne su štamparske greške. U uvodu se pojavljuje greška u reči „značajano“, u poglavlju 2.6 reči „računarkse“ i „ekvivalento“,

u poglavlju 3.4 reč „odgovorima“, u poglavlju 3.7 reč „izjanisli“, u poglavlju 3.8 reč „ipitanika“, dok se u poglavlju 3.10 pojavljuje greška u reči „prisatanak“.

4.4 Provera sadržajnosti i forme seminarskog rada

1. Da li rad dobro odgovara na zadatu temu?
Rad dobro odgovara na zadatu temu jer obuhvata stavove ispitanika za svako razmatrano etičko pitanje. Na osnovu dobijenih rezultata izvedeni su zaključci o tome kojim problemima ispitanici pridaju najveći značaj kao i o stepenu njihove upoznatosti sa samim problemima. Takođe, analiziran je i stav ispitanika o odnosu između inovacija AI sistema i etičkih ograničenja, pri čemu većina ispitanika smatra da bi fokus trebalo pomeriti sa inovacija ka etičkim pitanjima.
2. Da li je nešto važno propušteno?
Ne u potpunosti, ali smatram da je trebalo staviti veći akcenat na razlike u stavovima u zavisnosti od tehničkog iskustva i nivoa studija ispitanika.
3. Da li ima suštinskih grešaka i propusta?
Ne postoje suštinske greške, ali su prisutni određeni propusti u pogledu jasnoće odnosno detaljnijeg objašnjenja. Pre svega, potrebno je preciznije objasniti ulogu algoritama pretrage u društvenim podelama, jasnije definisati pojam objašnjivosti AI sistema, kao i detaljnije analizirati rezultate koji se odnose na stavove ispitanika o odnosu između inovacija AI sistema i etičkih ograničenja.
4. Da li je naslov rada dobro izabran?
Naslov rada jeste dobro izabran jer na jasan i precizan način oslikava predmet istraživanja i sadržaj rada.
5. Da li sažetak sadrži prave podatke o radu?
Sažetak sadrži relevantne i tačne podatke o radu i ispunjava osnovne kriterijume sažetka, jer su jasno navedeni problem istraživanja, cilj rada i glavni rezultati.
6. Da li je rad lak-težak za čitanje?
Rad je lak za čitanje jer je pisan razumljivo, uz dobru strukturu poglavlja i logičan sled izlaganja.
7. Da li je za razumevanje teksta potrebno predznanje i u kolikoj meri?
Za razumevanje teksta nije neophodno posebno predznanje, jer su ključni pojmovi jasno objašnjeni i terminologija koja se koristi je jednostavna.
8. Da li je u radu navedena odgovarajuća literatura?
U radu je navedena odgovarajuća literatura koja je precizno i jasno iskorišćena.
9. Da li su u radu reference korektno navedene?
Reference su korektno navedene i ispoštovano je ograničenje od najmanje

sedam referenci. U samom tekstu rada reference su smisleno i jasno korišćene, a podaci preuzeti iz literature adekvatno su povezani sa temom i analizom rada.

10. Da li je struktura rada adekvatna?

Struktura rada je adekvatna, jer obuhvata uvod, teorijsku osnovu, prikaz rezultata, zaključak i literaturu. Ipak, radi bolje preglednosti i potpunije interpretacije rezultata, bilo bi korisno uvesti posebno poglavlje za diskusiju.

11. Da li rad sadrži sve elemente propisane uslovom seminarskog rada (slike, tabele, broj strana...)?

Rad sadrži sve elemente propisane uslovima seminarskog rada. Broj strana je 12 čime je ispunjena zahtevana dužina rada, broj slika, tabela i referenci takođe odgovara zahtevima.

12. Da li su slike i tabele funkcionalne i adekvatne?

Slike i tabele su funkcionalne i adekvatne jer omogućavaju jasnu vizuelnu prezentaciju rezultata i doprinose njihovoj lakšoj interpretaciji i boljem razumevanju.

4.5 Ocenite sebe

Smatram da sam malo upućena u oblast koju recenziram, iako AI alate koristim veoma često. Čitala sam nekoliko radova koji se bave ekološkim aspektima i uticajem AI na životnu sredinu, ali nisam detaljnije razmišljala o pitanjima odgovornosti, privatnosti, pristrasnosti i transparentnosti. Upravo zbog toga me je ovaj rad posebno zainteresovao, naročito kroz konkretne primere, poput odgovornosti u slučaju saobraćajne nezgode autonomnog vozila ili problema pristrasnosti (konkretno pretpostavljanja roda osobe) AI prevodioca pri prevodenju naziva zanimanja. Nakon čitanja rada povećala mi se svest o etičkim problemima vezanim za primenu AI sistema, a rad me je dodatno motivisao da se samostalno i detaljnije upoznam sa aspektima koji su mi posebno interesantni.

Glava 5

Dodatne izmene